Gemeente Westerveld

Memo

Aan	: aan de Raad van Westerveld
Van	: H. Jager
Datum	: 23 oktober 2023
Betreft	: Vervolg rekenkameronderzoek Duurzaam inkopen en SROI

AANLEIDING

De gemeenteraad van Westerveld heeft in 2017 in haar inkoop- en aanbestedingsbeleid een aantal ambities en principes vastgelegd met betrekking tot Social Return on Investment (SROI) en duurzaamheid. De raad heeft aangegeven graag te willen weten in hoeverre deze vastgelegde voornemens en ambities tot meetbaar resultaat hebben geleid. In navolging van deze wens van de raad heeft de Rekenkamercommissie in 2022 een onderzoek uitgevoerd.

Naar aanleiding van het onderzoek en de daaruit voortkomende conclusies heeft de rekenkamer zes aanbevelingen gegeven. In het kort luiden de aanbevelingen:

1) Maak een bewuste afweging.
2) Breng een meer expliciete koppeling aan tussen de bredere duurzaamheidsambities en de inzet van duurzaamheid bij inkoop (inclusief circulariteit) en SROI.
3) Leg het eigenaarschap voor duurzaam inkopen expliciet binnen de organisatie.
4) Benut SSC Ons en haar netwerk van gemeenten en provincie.
5) Verbeter de feitelijke toepassing van SROI.
6) Ga in gesprek over de wijze waarop de raad geïnformeerd moet worden.

Het college heeft in haar schriftelijke reactie aangegeven dat zij, conform het advies van de rekenkamer, het belangrijk vindt dat het ambitieniveau aansluit op de mogelijkheden en de ontwikkelingen van de organisatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de bestuurlijke ambities, de omvang van de uitvoeringsorganisatie en de mogelijke ondersteuning die partners (zoals SSC-ONS) kunnen bieden. Meer concreet houdt dit (in het kort) in:

- Het vervullen van een voorbeeldrol en het ondersteunen van ondernemers die duurzaam, circulair en klimaatneutraal willen werken.
- Meer sturen op eigenaarschap en het bewaken van de verschillende processen.
- Harmoniseren en gebruikmaken van de kennis en mogelijkheden van SSC-ONS.

Om zo goed mogelijk recht te doen aan de aanbevelingen van de rekenkamer, zullen in het vervolg van de memo de stand/voortgang met betrekking tot de verschillende aanbevelingen nader worden toegelicht.

AANBEVELING 1

Maak een bewuste afweging *of je de inzet op duurzaam inkopen en de toepassing van SROI wilt verstevigen of niet. Zo niet, dan past een huidige uitvoering waarbij impliciet aandacht is voor deze aspecten. Indien dit wel het geval is, dan moet de hele beleids- en uitvoeringscyclus (van doelen stellen, via uitvoering tot en met verantwoording) worden versterkt. Aanbeveling 2 t/m 6 gaan hier verder op in.*

Het college wordt gevraagd een keuze te maken met betrekking tot het ambitieniveau rond duurzaam inkopen en SROI. Het college vindt het belangrijk dat het ambitieniveau aansluit op de mogelijkheden en de ontwikkeling van de organisatie. Dit sluit aan bij de voorgestelde aanbevelingen, kort samengevat: kies een ambitieniveau en richt de organisatie en de monitoring daar dan ook op in.

Bij het maken van deze afweging heeft het college rekening gehouden met aspecten zoals de bestuurlijke ambities, de omvang van onze uitvoeringsorganisatie en de mogelijke ondersteuning die partners (zoals SSC-ONS) ons kunnen bieden.

Binnen het coalitieakkoord zetten we in op het ondersteunen van ondernemers die hun bedrijf duurzaam, circulair en klimaatneutraal willen maken, zelfstandig of in samenwerking met andere lokale/regionale bedrijven. De gemeentelijke organisatie heeft op dit gebied daardoor ook wel een bepaalde voorbeeldrol te vervullen richting onze ondernemers.

AANBEVELING 2

De gemeente is gebaat bij een ***meer expliciete koppeling tussen de bredere duurzaamheidsambities en de inzet van duurzaamheid bij inkopen (inclusief circulariteit) en SROI.*** *Voer als raad met het college het gesprek over de wijze waarop deze koppeling kan worden verstevigd. Geef als raad het college de opdracht om op voornoemde aspecten SMART doelstellingen te formuleren en stel deze als raad formeel vast.*

Aanbeveling 2 is een uitnodiging aan de raad om met het college in gesprek te gaan. De raad gaat over haar eigen agenda; het is aan haar om dit advies op enig moment wel of niet op te volgen. De portefeuillehouder heeft tijdens de politieke avond van 15 november 2022 aangegeven graag bereid te zijn bij dit gesprek aan te sluiten. Het genoemde overleg heeft nog niet plaatsgevonden.

AANBEVELING 3

Beleg het eigenaarschap voor duurzaam inkopen expliciet in de organisatie. *Betrek hierbij de beleidsverantwoordelijke voor inkoop, de beleidsverantwoordelijke(n) voor het duurzaamheidsbeleid en SSC Ons. Koppel de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het duurzaam inkopen ook aan de uitvoeringsagenda, waarin het in 2020 vastgestelde duurzaamheidsbeleid de komende tijd wordt uitgewerkt.*

Met het uitbesteden van de inkoopfunctie aan ONS is er binnen de huidige organisatie geen/onvoldoende kennis en capaciteit voorhanden om het eigenaarschap met betrekking tot inkopen (zoals bedoeld in het advies van de rekenkamer) goed in te vullen. Dit is ook geconcludeerd tijdens de gesprekken binnen het ONS-partnerschap over de verdere professionalisering van inkoop. Ook voor twee andere ONS-partners (Dalfsen en Zwartewaterland) is geconstateerd dat er onvoldoende kennis en capaciteit voorhanden is om deze ontwikkeling vorm te kunnen geven. Om wel de benodigde doorontwikkeling op het gebied van inkoop (en daaraan gerelateerde duurzaamheid en SROI) te krijgen, wordt gezamenlijk gezocht naar een oplossing. Per september 2023 wordt er gezamenlijk een inkoopmedewerker aangetrokken die invulling kan geven aan het eigenaarschap.

AANBEVELING 4

Benut SSC Ons en haar netwerk van gemeenten en provincie *meer als kennis- en sparringpartner(s) op het vlak van duurzaam inkopen. In het netwerk van SSC Ons zijn goede voorbeelden te vinden van de wijze waarop de koppeling tussen duurzaamheid (doelen) en inkoop (als middel) is versterkt. Zo is er een gemeente waarbij de duurzaamheidscoördinator jaarlijks de inkoop- en aanbestedingskalender bij SSC Ons opvraagt om te kijken hoe duurzaamheidscriteria bij inkoop- en aanbestedingstrajecten kunnen worden toegepast.*

ONS is voortdurend in overleg met haar partners om het beleid, voorwaarden, processen en monitoring daarop zodanig in te richten dat deze zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Duurzaamheid/SROI wordt hier ook in meegenomen. Daar staat tegenover dat ONS met name een uitvoerende en adviserende rol heeft. Intern zal het eigenaarschap wel moeten worden ingevuld voor een goede monitoring en bijsturing (zoals verwoord bij aanbeveling 3). Een aantal belangrijke voorbeelden waar Westerveld gebruikmaakt van de gezamenlijke ontwikkelingen bij ONS die ook een relatie hebben met duurzaamheid en SROI zijn:

- Gezamenlijk inkoopbeleid (nog te agenderen in de raad van Westerveld in 2023).
- Gezamenlijke inkoopvoorwaarden (vastgesteld in 2022).
- Verbetering van de kwaliteit van vastlegging en bewaking van uit te voeren aanbestedingen.
- Nieuw ontwikkelde rapportages over SROI en Duurzaamheid (zie bijlage 1).
- Onderbrengen van contracten bij ONS (in 2023 wordt gestart met ICT-contracten).

Naast ONS hebben de Drentse gemeenten (in VDG-verband) het afgelopen jaar benut om hun samenwerking te evalueren. Vanuit het bewustzijn dat gemeenten, waterschappen en de provincie Drenthe samenwerken, zijn alle partijen betrokken en is er een nieuwe agenda opgesteld. In de nieuwe agenda staan drie prioritaire inhoudelijke thema's benoemd:

1) Gezondheid en Preventie.
2) Energie en Klimaat.
3) Wonen en Landelijk gebied.

Met name thema 2, in samenhang met de verdere professionalisering van onderstaande activiteiten van de VDG, kan een positieve impuls geven aan SROI en Duurzaamheid binnen Westerveld:

1) De wijze waarop we in Drenthe kennisdelen en kennis opdoen professionaliseren.
2) Proactiever werk maken van gezamenlijke lobby.
3) En onze gezamenlijke activiteiten rondom personeelstekorten verder ontwikkelen.

AANBEVELING 5

Verzoek *het college om* ***de feitelijke toepassing van SROI te verbeteren*** *en voor de raad inzichtelijk te maken hoe het college dit gaat doen. Betrek hierbij, als college, het Werkbedrijf Zwolle en het ESR om te kijken op welke wijze het ESR de gemeente (en haar opdrachtnemers) kan helpen bij SROI-vraagstukken.*

Binnen Westerveld wordt in 2023 gewerkt aan het opzetten van een inkoopvakberaad. Dit betreft een groep medewerkers die binnen Westerveld aanbestedingen mogen uitvoeren en hiervoor de benodigde vakkennis moeten bezitten. Het inkoopvakberaad wordt gefaciliteerd door de inkoopadviseurs van ONS en komt meerdere keren per jaar bijeen om vakkennis en ontwikkelingen rond ONS Inkoop en Contractmanagement met elkaar te delen en afspraken te maken. Hierbij zal Duurzaamheid en SROI ook een thema zijn. Dit, tezamen met de eerder genoemde ontwikkelingen rond eigenaarschap (aanbeveling 3) en het gebruikmaken van het netwerk binnen ONS (aanbeveling 4), draagt gezamenlijk bij aan het voortdurend verbeteren van de feitelijke toepassing van SROI.

Aanvullend is het goed te vermelden dat:

- ONS voor advies over SROI altijd contact opneemt met het Expertise Centrum Social Return. Na het sluiten van de overeenkomst worden de SROI afspraken bij het Expertise Centrum geregistreerd. Het Expertise Centrum zal dan contact opnemen met de leverancier voor de exacte invulling.
- Er zal worden gewerkt aan een definitie van circulair. Dit is extra belangrijk om te bepalen of gestelde doelen gehaald worden, maar ook om houvast te geven voor inkoop, aanbestedingen en het geven van een ijkpunt bij het (met tijd of geld) stimuleren van ondernemersinitiatieven op het gebied van circulariteit

AANBEVELING 6

***Ga** als raad met het college **in gesprek over de wijze waarop de raad geïnformeerd moet worden** over de uitvoering van duurzaam inkopen (inclusief circulariteit) en SROI. Maak expliciete afspraken over de wijze waarop en de frequentie waarmee informatie over de realisatie van de nieuw te formuleren doelen ten aanzien van duurzaam inkopen (aanbeveling 2) aan de raad wordt teruggekoppeld. Zorg dat er een proces wordt vastgelegd waarin de evaluatie van duurzaam inkopen een nadrukkelijke plek krijgt.*

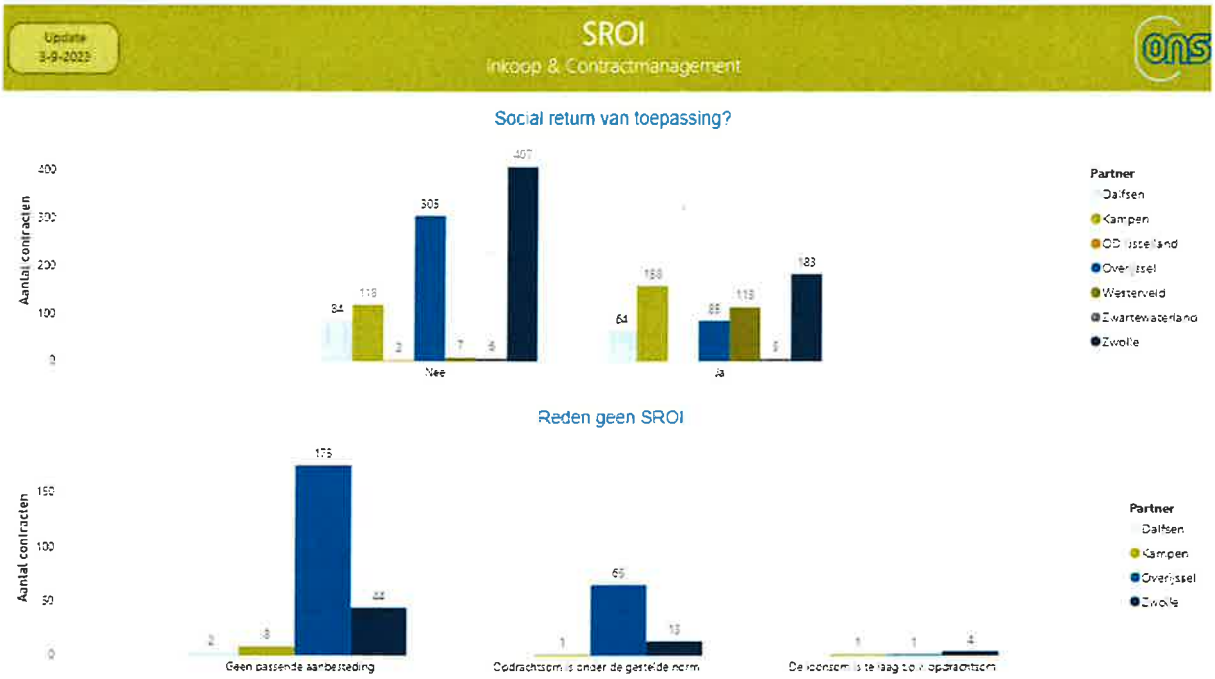
Aanbeveling 6 is een uitnodiging aan de raad om met het college in gesprek te gaan. De raad gaat over haar eigen agenda; het is aan haar om dit advies op enig moment wel of niet op te volgen. De portefeuillehouder heeft tijdens de politieke avond van 15 november 2022 aangegeven graag bereid te zijn bij dit gesprek aan te sluiten. Het genoemde overleg heeft nog niet plaatsgevonden.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

H. Jager
Burgemeester

Bijlage 1 Power-BI rapportages ONS

NB: Westerveld is gestart met het onderbrengen van haar contracten bij ONS waardoor een deel van de informatie in de rapportage nog niet is gevuld

